

3. Жук В. Інституціональний підхід до розв'язання проблем бухгалтерського обліку в Україні [Електронний ресурс] / В.М. Жук. — Режим доступу: <http://library.if.ua/articles/article-25/>.

4. *Karagod V.C.* Принципы и стандарты корпоративной социальной отчетности [Електронний ресурс] / В.С. Карагод. — Режим доступу: <http://www.coolreferat.com>.

5. Облік державної підтримки агропромислового виробництва: Навчальний посібник [Текст] / За ред. Лузана Ю.Я., Жука В.М., Герасимука І.В. — К.: Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. — 324 с.

6. Облік і контроль бюджетного фінансування сільського господарства: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.09 [Текст] / В.М. Метелиця; Нац. аграр. ун-т. — К., 2008. — 20 с.

7. Основные принципы бухгалтерского учета : в 2-х томах [Текст] / Ларсон Кермит Д., Уайлд Джон Дж., Чиаппетта Б. — М.: Баланс Бизнес Букс. 2007. — 1336 с.

8. Про результати аналізу використання коштів державного бюджету України, виділених на державну підтримку АПК [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16720005>.

9. Статистичний щорічник «Сільське господарство України» за 2009 рік [Текст] / К.: Держкомстат України, 2010. — 391 с.

10. *Чайковская Л. А.* Современные концепции бухгалтерского учета (теория и методология) : монография [Текст]. — М.: Бухгалтерский учет, 2007. — 240 с.

Стаття надійшла до редакції 09.05.2011 р.

УДК 657.471

А. Ю. Скиданенко, аспірант,
Полтавська державна аграрна академія

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті досліджуються проблеми формування витрат на виробництво продукції, розглядаються можливі шляхи їх зниження, а також вплив основних чинників на процес формування витрат з урахуванням специфіки сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: витрати виробництва, групування витрат, собівартість, контролінг.

В статье исследуются проблемы формирования затрат на производство продукции, рассматриваются возможные пути их снижения, а та-

кже влияние основных факторов на процесс формирования затрат с учетом специфики сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: расходы производства, группирование затрат, себестоимость, контроллинг.

In the article the problems of formation costs of production are examined, possible ways to reduce them, and key factors influence on the process of formation costs specificity to the agricultural enterprises are considered.

Key words: costs of production, the grouping of costs, cost, controlling.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток ринкових відносин у сільському господарстві, зростання конкуренції спонукає виробників до перегляду усталених стереотипів у підходах до формування виробничих витрат, які ґрунтувалися в основному на принципі збільшення виробництва продукції при пропорційному зростанні витрат ресурсів. Нинішні умови господарювання вимагають від виробника сільськогосподарської продукції вирощувати продукцію з меншими витратами. Для розв'язання цієї проблеми необхідно забезпечити такий механізм формування виробничих витрат, за якого виробництво сільськогосподарської продукції відповідної якості здійснювалося б за умови випереджаючого його зростання порівняно з витратами на основі використання інтенсивних енергозберігаючих технологій та поліпшення організації виробничих процесів.

Аналіз існуючих досліджень. Шляхи вирішення питань удосконалення економічного механізму формування виробничих витрат висвітлені в наукових працях В.Я. Амбросова, І.Ф. Баланюка, А.Ф. Бурика, С.І. Дем'яненка, М.Я. Дем'яненка, В.В. Зіновчука, І.Г. Кириленка, М.Й. Маліка, Л.Г. Мельника, С.В. Мочерного, В.Я. Месель-Веселяка, В.Я. Плаксієнка, П.Т. Саблука, М.Й. Хорунжого, В.В. Юрчишина та ін.

Вагомий внесок у подальшу розробку методики та методології вивчення даного питання зробили такі вчені, як М.Г. Грещак, В.Н. Зимовець, Т.Г. Маренич, М.М. Павлишенко, О.М. Шпичак, Г. Фандель та ін. Проте багатогранність проблеми потребує подальшого пошуку нових теоретичних підходів і розробки практичних рекомендацій щодо її вирішення.

Постановка завдання. Проблема формування витрат на виробництво продукції була і є основним аспектом ефективної діяльності підприємства. Трамбування цієї проблеми є неоднозначне: як слід розуміти формування витрат, якими принципами керуватись при формуванні витрат, за допомогою яких методів формувати витрати, за якою системою показників аналізувати величину витрат. Отже, йдеться про цілісний механізм форму-

вання витрат, який розуміють як сукупність принципів, методів і показників формування витрат.

Виклад основного матеріалу. Формування витрат виробництва, як економічний процес, підпорядковано дії об'єктивних економічних законів та обумовлюється виробничими ресурсами, що використовуються підприємством, у відповідності з принципами функціонування цих ресурсів. Тому, під витратами виробництва слід розуміти сукупну вартість трудових, матеріальних, фінансових, природних та інших ресурсів, використаних у процесі виробництва.

Формування собівартості в сільському господарстві передбачає послідовне відображення витрат виробництва в інформаційній системі наступним чином: первинне накопичення даних про витрати виробництва у міру виникнення їх в виробничому процесі; локалізація та групування даних про виробничі витрати в основному та допоміжних виробництвах; розподіл накладних виробничих витрат між видами готової продукції основного виробництва та незавершеним виробництвом в ході визначення виробничої собівартості, включення витрат допоміжних виробництв в собівартість основної продукції; оцінка незавершеного виробництва, відходів і визначення собівартості товарної продукції та розрахунок собівартості окремих видів продукції [2].

Аналізуючи різні точки зору дослідників щодо необхідності розробки нових підходів до формування витрат на виробництво продукції, можна виділити наступні причини:

—вживання підприємств у конкурентній боротьбі та необхідність їхньої роботи на принципах самофінансування;

—дотримання певних вимог (принципів), якими необхідно керуватись при формуванні витрат на виробництво;

—необхідність вибору методів встановлення економічно обґрунтованої величини витрат;

—наявність підприємств з різними формами власності, які вносять відмінності у систему показників бізнес-плану і витрат на виробництво зокрема;

—запровадження нової податкової політики, яка зумовлює зміни у підходах до формування витрат на виробництво;

—внесення змін у фінансово-кредитну систему.

Істотний вплив на формування витрат виробництва мають: складність та тривалість технологічного процесу, стан матеріально-технічного та фінансового забезпечення, структура виробничої програми, завантаженість виробничих потужностей, якість факторів виробництва, масштаб бізнесу, ступінь інформаційного забезпечення процесу управління, організація процесу збуту про-

дукції та ін. До переліку основних чинників формування витрат необхідно включати також гнучкість виробництва, тобто спроможність своєчасного реагування на технологічні та економічні відхилення від виробничої програми чи визначеного плану.

С.І. Дем'яненко обгрунтував і виокремив три групи чинників і джерел формування виробничих витрат у сільському господарстві:

— зовнішньоекономічні, тобто такі, що формуються під впливом зовнішньоекономічних чинників і, насамперед, світової сільськогосподарської спеціалізації й міжнародної торгівлі;

— міжгалузеві, тобто такі, що визначають ціни на сільськогосподарську продукцію і на ресурси для сільського господарства;

— внутрішні, тобто такі, що мають місце безпосередньо в процесі сільськогосподарського виробництва.

Однак відмічає, що для глибшого розуміння функції виробничих витрат потрібно передбачувати ще ряд чинників, які пов'язані з формуванням виробничих витрат. До них слід віднести чинник часу, використання якого перетворює статичну функцію виробничих витрат у динамічну, розмір інвестицій, що вкладаються у виробництво, транспозицію ціни виробничих ресурсів [1].

Ю.С. Цал-Цалко виділяє такий чинник ефективного формування витрат на виробництво продукції як матеріальна зацікавленість працівників у результатах своєї праці [5].

Розглядаючи значення зниження витрат на виробництво продукції, ми передусім враховуємо те, що прагнення чи намагання довести витрати до мінімуму — важлива рушійна сила підвищення ефективності виробництва. Зниження витрат, насамперед, спрямоване на збереження матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, з одного боку, та раціональне й економне використання цих ресурсів виробництва — з іншого.

У зниженні витрат виробництва знаходять своє відображення практично всі складові ефективності виробництва: рівень використання матеріальних і трудових ресурсів, основних виробничих фондів, удосконалення техніки, організації виробництва і праці. Це ж, водночас, відображається на кінцевих результатах роботи підприємства, при цьому посилюється адресність планування, активізуються виявлення і мобілізація резервів ресурсозбереження [3].

Порівняння досвіду групування витрат за кордоном із вітчизняною практикою, дало змогу зробити висновок, що: по-перше, на закордонних підприємствах витрати групують у меншу кількість статей, ніж на вітчизняних (3 та 10—14 статей відповідно), внаслідок чого частина складових собівартості є прихованою; по-друге, на вітчизняних підприємствах існує єдина чітка класифікація витрат на

виробництво продукції, в той час як кожне закордонне підприємство має специфічні особливості в обліку витрат із застосуванням різних їх групувань залежно від цілей управління; по-третє, особливу увагу за кордоном надають поділу витрат на постійні і змінні, оскільки, враховуючи залежність зміни витрат від зміни обсягу виробництва, можна визначити межу рентабельності, тобто такий обсяг виробництва, починаючи з якого постійні витрати повністю відшкодовуються отриманим доходом. На вітчизняних підприємствах такий поділ найчастіше ігнорують або використовують тільки для укрупнених розрахунків економічної ефективності.

Слід зазначити, що проблеми групування витрат за місцями їх виникнення також належним чином не досліджені. На виробничих підприємствах місце виникнення витрат — це сфера відповідальності, яка пов'язана з певними видами витрат при виготовленні продукції або обслуговуванні виробництва і його управлінням. Отже, в першу чергу, до них слід віднести окремі види виробництв (основні, допоміжні, підсобні, обслуговуючі) і такі структурні підрозділи, як цехи, самостійні дільниці, майстерні.

Ступінь деталізації витрат за місцями їх виникнення для кожного підприємства індивідуальна. Групування витрат виробництва в розрізі виробничих підрозділів дозволяє усунути безконтрольність витрат і закріпити відповідальність за їх величину за конкретними виконавцями і керівниками. Обліку за місцями виникнення витрат надається важливе значення, так як впливати на собівартість і рівень економічності виробництва можливо лише на даному етапі. На етапі калькулювання можна лише більш-менш приблизно розподілити витрати виробництва між виробами, абсолютно не впливаючи на загальний рівень та характер цих витрат.

Висновки. На сьогодні ще досі не знайдено належного вирішення питань методологічного забезпечення процесу формування витрат на виробництво продукції. Зокрема, потребує удосконалення механізм формування витрат на виробництво продукції з урахуванням специфіки функціонування підприємств досліджуваної галузі. Тому, практичні аспекти вирішення даних проблем можуть бути предметом подальших досліджень.

Література

1. Дем'яненко С.І. Менеджмент виробничих витрат у сільському господарстві. — К.: КНЕУ, 1998. — 260 с.

2. Крушельницька Т.А. Порядок формування витрат виробництва в сільськогосподарських підприємствах за технологією контролінгу// «Сучасні проблеми розвитку економіки АПК: соціально-економічні ас-

пекти». Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів за підсумками НДР в 2004 р. — Дніпропетровськ: ДДАУ. — 2005. — С. 58—59.

3. *Лотши О.Я.* Фактори формування витрат на виробництво продукції підприємств переробної промисловості // Українська наука: минуле, сучасне майбутнє. За ред. Б. Лановика. — Тернопіль: Економічна думка. — 1999. — С. 177—179.

4. *Світовий О.М.* Основні чинники формування виробничих витрат у рослинництві в ринкових умовах / О. М. Світовий // Вісник Сумського НАУ. — 2007. — № 6—7 (26—27). — С. 302—306.

5. *Цал-Цалко Ю.С.* Витрати підприємства: навч. посіб. / Ю. С. Цал-Цалко. — К.: ЦУЛ, 2002. — 656 с.

Стаття надійшла до редакції 12.03.2011 р.

УДК 657.424

І. В. Ткач, старший викладач,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРВІСНОЇ ВАРТОСТІ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПРИ ЇХ НАДХОДЖЕННІ НА ПІДПРИЄМСТВО

У статті розглянуто варіанти визначення первісної вартості основних засобів при їх надходженні на підприємство з різних джерел. Визначено переваги й недоліки капіталізації витрат на ремонт основних засобів у порядку, встановленому податковим законодавством. Розкрито порядок капіталізації фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів.

Ключові слова: капітальні вкладення, необоротні активи, основні засоби, первісна вартість, капіталізація фінансових витрат, кваліфікаційний актив.

В статье рассмотрены варианты определения первоначальной стоимости основных средств при их поступлении на предприятие из разных источников. Определены преимущества и недостатки капитализации расходов на ремонт основных средств в порядке, установленном налоговым законодательством. Раскрыто порядок капитализации финансовых расходов на создание квалификационных активов.

Ключевые слова: капитальные вложения, необоротные активы, основные средства, первоначальная стоимость, капитализация финансовых расходов, кваліфікаційний актив.

In the article versions of determine the original value of fixed assets when they reach the enterprise from different sources are considered. Advantages and disadvantages of the capitalization of costs for repair of fixed assets in the order established tax law are defined. Procedure capitalization of financial costs for qualifying assets is described.

Keywords: capital investment, fixed assets, historical cost, capitalization of financial expenses, a qualifying asset.